

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrstlo. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Draginja, draginjski razredi in draginjske doklade.

Listi prinašajo novi zakon o draginjskih dokladah za uradnike, ki je pa stopil v veljavo že z novim letom. Poslednji čas je že, da dobimo — a bolje rečeno je že skoraj prepozno.

Ko se je čulo o povišanju draginjskih doklad, so, kakor vsi čutimo, trgovci takoj dvignili cene blagu, in analogno lahko sklepamo, da bodo cene pri izplačevanju novih doklad zopet znatno poskočile. V tem oziru se je torej z izplačevanjem prepozno pričelo.

Oglejmo si zakon sam in posebno razdelitev v draginjske razrede.

Kar pet jih je! Morda jih je preveč ali pa še premalo. Kajti — če pogledamo cene v različnih krajih, izprevidimo, da so skoro povsod drugačne.

Pa naj jih bo pet! — Vsakdo ve v katerem razredu je njegovo bivališče — moje je v petem, torej v zadnjem, kjer niso imenovana imena posameznih krajev.

Nočem zasledovati povsod blagovnih cen, oglejmo si samo n. pr. Ljubljano, Novomesto in kak poljuben kraj na Dolenjskem, recimo J. Ljubljana je v III., Novomesto v IV. in J. v V. draginjskem razredu. To se pravi: v kraju J. je draginja, v v Novemestu je večja in v Ljubljani je še večja.

Zdi se mi, da gospodje, ki so izdelovali draginjske razrede niso poznali posebno dobro življenjskih razmer ne v mestu, še manj pa na deželi.

Upam si trditi, da ne bi izdal v Ljubljani prav nič več za življenjske potrebe, kakor pa v kraju J., ki je v V. draginjskem razredu.

Stedi nekaj cen, za katere se kupuje blago v kraju J.:

bela moka	kg K	29.—
krušna moka	kg K	26.—
koruzna moka	kg K	17.—
koruzni zdrob	kg K	18.—
fižol	kg K	17.—
testenine	kg K	40.—
krompir	kg K	5.—
riž	kg K	40.—
mast	kg K	96.—
olje	l K	104.—

goveje meso	kg K	40.—
teletina	kg K	48.—
žgana kava	kg K	140.—
cikorija	kg K	56.—
sladkor	kg K	68.—
mleko	l K	8.—
jajce komad	K	3—4
petrolej	l K	24.—

Nekatere cene so večje, manj jih je pa onih, ki so manjše od cen v Ljubljani.

Specerijsko blago je na deželi mnogo dražje nego v mestu, ker trgovec, ki kupuje blago večinoma v Ljubljani, zaračuna še vožnjo z vlakom in z vozom. Posebno vzorenje z vozom je silno drago, ker je trgovec ponekod po več ur oddaljena od železniške postaje. Vsled tega bo vsak pameten človek uvidel, da mora biti specerijsko blago na deželi dražje nego v mestu. Veletrgovec, ki dobivajo blago iz prve roke, je pa na deželi silno malo. Mnogim izmed nas se, vsled višjih cen na deželi, veliko bolj izplača, kljub strašnim voznim cenam na vlakih, vzeti se vsake kvatre v Ljubljano in tam nakupiti večjo množino blaga.

To je torej prva »ugodnost« na deželi!

Deželni pridelki morajo pa biti vendar cenejši nego v mestih, si marsikdo misli. — Pa temu ni tako! N. pr. krompir se je dobil letošnjo zimo v Ljubljani ceneje nego po deželi, ker je prišel krompir iz drugih krajev, kjer je dobro obrodil, v Ljubljano, medtem, ko je doma vsled silno slabe letine cena poskočila. In krompir je poleg kruha glavna hrana — ali pa je še pred kruhom, ker je razmeroma cenejši.

Če hočeš jajce, če hočeš mleko, če hočeš kaj drugega kupiti od kmeta, moraš obletati več vasi, odpreti stotino vrat, da sploh najdeš iskano. To je prvi! Drugič moraš imeti dobro namazan jezik, da kmeta pregovoriš, da ti je pri volji blago prodati, in tretjič moraš blago še — preplačati. Da, res je tako!

Le vzemimo samo jajca! Pred kratkim so bila po 10 in še več kron. Danes so v Ljubljani po 4 K, na deželi se le slučajno dobe tudi po 3 K, večidel jih pa kmet za tako nizko ceno sploh ne proda. »Raje jih v oblicah pojem!« tako ti pravi. Če hočeš torej jace, ga moraš pošteno

plačati — ne pošteno, kajti preplačati je vse kaj drugega.

Po mleko moraš sam do kmeta in sicer ravno takrat, ko molze, sicer gospodinja popravi emulzijo, v kateri se ji zdi premalo vode. Kmetje so tega vajeni še izza časa vojne in odvaditi se nočejo. Raje svinje pitajo z mlekom, kakor da bi ga ponujali ali celo v hišo nosili. In letos še celo, ko nimajo krme in so molzne krave tudi na kmetih redke.

Navedel sem le par slučajev. Lahko pa jih naštejemo še več. Razne zelenjadi na deželi ne dobiš, ker jo ima vsak le za svojo potrebo. Pač — dobiš jo enkrat, toda iz pogovora s kmetom ti zveni: »Naj bo za enkrat, drugič pa ne pridi več!« Tako je na deželi!

Če pa najmeš kako njivico sam, kar pa se ti posreči v zelo redkih slučajih, in dobiš delavce, da ti jo obdelajo, si ravno na istem. Ker nimaš lastnega gnoja, ga moraš kupiti, voznika moraš dobro plačati, da ti ga izpelje na njivo, potem plačaš delavca, ki ti orje in dati mu moraš poleg denarja tudi hrano — sledilo bi še več takih »potemov«. Naj zadostuje le to: da, kdor enkrat najme njivo, da bi si kaj »sam« pridelal, ne bo storil tega nikdar več. Podoželje ni ona Indija Koromandija, kjer se živi zastoj, kakor nam hočejo vteptati v glavo.

Zgoraj naštetu velja le za poročnega uradnika. Samski mora iskati hrano v gostilni ali pa v privatni hiši, če jo sploh dobi. Recimo, da jo dobi v gostilni. Kdor ima zdrav želodec, mu ne zadostuje samo ta hrana, kupovati si mora še posebej razne priboljške, ki ga mnogokrat več stanejo, kakor vse drugo. Če si aboniran, te postrani gledajo, če ne obsediš zvečer za mizo in ne piješ to ali ono.

S hrano v privatni hiši je pa tudi velik križ. Prvo je vprašanje, če se ti sploh kaj takega posreči. Morda dobiš tam malenkost hrane več nego v gostilni. Južino si moraš pa tudi sam kupovati, sicer ti pride vse skupaj predrago in potem izplačaš za hrano in stanovanje skoro vso plačo. Za obleko in za narodni davek — katerega se ravno od uradnika največ in po vsej sili zahteva — ne preostane niti pare.

V mestu je vse drugače. Res — stanovanje je dražje, zato pa je z vsem drugim lahko. Če greš na trg, dobiš vsega,

kar ti srce poželi in ni treba od hiše do hiše prosjati in se pustiti odganjati z »lačno gospodo«, istotako je v trgovini. Seveda je treba tudi plačati, toda cene ponujenega blaga so vsekakor drugačne, kakor pa cene onega, za katerega se mora po deželi napol beračiti. Cene v gostilnah so razmeroma manjše v mestih nego na deželi. Saj ni treba obedovati v prvovrstnih restavracijah. V mestu se lahko prebira, na deželi tega ni mogoče in moraš biti tudi z najslabšem zadovoljen. Na deželi mora posebno učitelj živeti »stanu primerno« — kar pa približno rečeno, že davno ni več mogoče, v mestu pa se lahko marsikaj prikrije, kar na deželi vsakdo vidi.

Govoril sem samo o hrani. Če pa pomislimo na obleko, ki jo niti kupiti, niti ponošeno obrniti ne moremo, ker smo to že davno storili; če pomislimo na one naše tovariše, ki so na deželi in imajo v mestu deco po solah — potem nam zmanjka sape. Kako morejo ti naši tovariši študirati svoje otroke? Oni morajo ali stradati ali pa lezti v dolgove, ki jih nikdar ne bodo mogli poplačati.

Vseh teh stroškov skoro ni pri uradništvu v mestu. Otroci, ki študirajo, stanujejo in so na hrani pri starših in tako se vsak mesec marsikak tisočak prihrani.

In tedaj pravijo, da je bivanje na deželi ceneje nego v mestu. Nikdar ni to res, nikdar ni bilo in tudi nikdar ne bo!

S tem zakonom, s temi draginjskimi razredi se nam je zgodila največja krivica!

Še nekaj drugega je napačno pri tej krivični razdelitvi. Že od nekdaj je nagon po zabavah in udobnosti silil mnoge proti mestu, danes jih vleče še nekaj drugega — in to so baš draginjske doklade. Med podeželskimi kraji in n. pr. Ljubljano je pri dokladi 16 kron dnevno razlike — in to je že nekaj. Merodajni faktorji se že davno pritožujejo nad tem begom z dežele. S temi 16 kronami so ga le še pospešili in vsak bo delal z vsemi močmi, da pride v višji draginjski razred, kajti vsakdo dobro ve, da bo tam, kljub namišljeni »večji« draginji bolje živel, poleg tega pa še užival boljše razmere v vseh ozirih.

M. Z. T.

LISTEK.

VILKO MAZI:

Albert Sič: Narodni okraski na pirhih in kožuhih.

Prof. Sič se je lotil skoro s fanatično vneto velikega dela, ki ga bodo znali pravično ceniti šele novi rodovi.

Zakaj pravim: novi rodovi? Zato, ker je med nami še vse preveč tiste kuge gnusnega kritikastrstva, ki mu je zmerom ljubši kisel plevel s tujega gnoja nego najzlahnejši nagelj, ki odžene na domači grudi. Tistega kritikastrstva, ki se je prej potuhnjeno klatilo okoli popolnanskega kofetka, zdaj pa že očitno in brez sramu ponuja slov. kulturo za en sam počen groš... Da, res si upa že izza vsakega plota bevskati krmežljivo ščene, da smo narod ciganov in rokomavharjev in to bevskanje hoče postati moda, si hoče lastiti »merodajni okus« in razglašati vsakega, ki temu ne verjame, za brezdušnega idijota in negodnega embrija.

Prof. Sič je eden tistih trdnih mož, ki za tako abotno bevskanje čisto nič ne

briga, temveč gre nemoteno po svoji poti, ki mu jo je že pred davnimi leti začrtala živa ljubezen do rodne grude in rodnega naroda. Ne išče ne slave, ne odlikovanj, ker mu je kulturno delo srčna potreba in uteha. Lotil se je že davno pred vojno zbiranja narodnih ornamentov in jih s pridom porabljal pri risarskem pouku. To je bilo v tistih časih, ko se je po naših risalnicah šopirila vsakojaka tuja navlačka, kakor da bi ne imeli dovolj hvaležnega narodnega blaga. In tako je bilo tudi pri pouku ženskih ročnih del in bi bilo morda še do danes ostalo, da nam ni Sič sestavil čudovite zbirke narodnih veznin. To je bilo med vojno, kakor balzam na užaljeno slovensko dušo, ki je morala tiho gledati, kako bije pohotna germanska pest, da bi uničila vse, kar je še dihlo slovensko misel. Baš to cinično barbarstvo je napotilo Siča, da se je s podvojenim ljubeznijo vrgel na svoje delo in se odločil, da ga izda v posameznih zbirkah. Tako smo dobili zdaj njegovo drugo zbirko narodnih ornamentov: okraski na pirhih in kožuhih. Da ni imel Sič križevega pota z založniki, bi nas razveselil s to zbirko že pred osmimi leti. Ali to je po-

glavje, ki je boljše, da o njem ne pišem.

Gotovo je, da tudi v tej najnovejši zbirki, kakor je že peštra in obširna, niso zbrani vsi tipi naše ornamentike, kakor jih je ustvarjal narod v generacijah prešlih stoletij. Mnogo teh dragocenih zakladov se je tekom časa pogubilo, kar pa je še ohranila ljubezen posameznikov, bi nemara ne preživelo več par decenijev. Res, da je mnogo tega blaga otel muzej pred žalostno pogubo in če bi imel Sič samo to zaslugo, da bi nam narisal le muzejsko zbirko, bi bil opravil s tem že vse hvalevredno delo. Njegova inicijativa pa je šla še mnogo dalje; peljala ga je nešteto potov med narod, kjer je iskal, spraveval in nabiral pri poslednjih starčkih in starkah, ki se še niso izneverili v domačih šegah vtrjenim postavam. In tu je iskati Sičevo glavno zaslugo, ki je še temvečja, ako pomislimo, da je mož storil ta nešteta pota ob svojih groših in ob svojem prostem času, torej brez subvencije in brez dopusta, česar bi mu v tistih časih tudi nihče ne dal.

Ni torej Sičeva krivda, ako manjka v njegovih zbirkah mnogo tipičnih ornamentov, ki še žive med narodom. Teh

draguljev zdaj ne bo tako težko zbrati. Zbrati pa jih bo vsekakor treba kot verno dopolnilo Sičevim zbirkam.

Ugovarjal bo kdo, da so linije in liki v Sičevi zbirki prestrogi, torej pretirani, ker jih narod nikdar ni risal tako točno. Res je, neuka, okorna roka, ki se je posluževala najprimitivnejših pripomočkov in ki ni poznala ne ravnila, ne šestila, ni mogla vleči tako strogih črt. Morda je bil tupatam kak umetnik samouk, ki je pogodil tudi geometrična pravila in risal natančno tako, kakor nam predločuje Sič. V vseh slučajih pa je gotovo dejstvo, da je hotel narod risati prav tako in da bi brez oklevanja spoznal v Sičevih risbah svojo lastno podobo. Sičevo linijo moramo smatrati le kot rezultanto mnogih vegastih črt, ki ni originalom niti najmanj v škodo, ima pa to veliko prednost, da je lahko-pregledna, ker ne moti očesa ter se da vsled tega prav uspešno porablja pri risarskem pouku, kakor tudi pri pouku ženskih ročnih del ter povsod, kjer velja posnemati narodno ornamentiko.

Skratka: Sičeva zbirka okraskov na pirhih in kožuhih je docela veren reprezentant narodne umetnosti, čisto ogledalo

Zakon

o draginskih dokladah civilnih in vojaških državnih uslužbencev, upokojenecv in upokojenk.*

Člen 1.

Državni uslužbenci upokojeni in upokojenke dobivajo razen osnovne plače (pokojnine) še draginske doklade po določilih tega zakona.

Draginske doklade so tele: osebne doklade, stanovanjske doklade in rodbinske doklade. Višina osebnih doklad in stanovanjskih doklad se določa po višini plače (pokojnine) in po službenem kraju.

Člen 2.

Glede na osebne doklade se dele službeni kraji na pet krajevnih draginskih razredov, in sicer:

- I. razred: Beograd, Zemun in Sušak.
- II. razred: Bakar, Zagreb, Karlovac, Novi Sad, Pančevo, Senj, Split, Crkvenica in mesta v Srbiji in Črni gori.
- III. razred: Veliki Bečkerek, Ljubljana, Maribor, Sarajevo, Sombor, Subotica, kraji v Dalmaciji razen Splita, kraji v Prekmurju, ostali kraji v Primorju in trgi in vasi v Srbiji in Črni gori.
- IV. razred: Banjaluka, Belovar, Bihač, Varaždin, Gospić, Kočevje, Kranj, Logatec, Mostar, Novo mesto, Ogulin, Osijek, Petrovaradin, Ptui, Sisač, Sremski Karlovci, Travnik in Celje.
- V. razred: vsi ostali kraji.

Člen 3.

Glede na stanovanjske doklade se izvršajo nekateri službeni kraji v tri stanarinske razrede, in sicer:

- I. razred: Beograd in Sušak.
  - II. razred: mesta v Srbiji in Črni gori.
  - III. razred: trgi in vasi v Srbiji in Črni gori.
- Ostali kraji niso uvrščeni v stanarinske razrede in ne gre jim stanovanjska doklada.

Člen 5.

Aktivni državni uradniki, nastavniki srednjih in strokovnih šol, stalni učitelji in stalne učiteljice, začasni uradniki ministrstva za gradbo, ki so državljani naše kraljevine, uradniški praktikanti izven Srbije in Črne gore, avskultanti, suplenti, aspiranti, koncipienti, elevi in njim enaki dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna plača	Krajevni draginski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
do 2999	28	26	24	22	20
od 3000 do 4999	30	28	26	24	22
od 5000 do 7499	32	30	28	26	24
od 7500 do 8999	35	33	31	29	27
od 9000	38	36	34	32	30

Člen 6.

Vse ostale kategorije učiteljev in učiteljic, nezakazni državni uslužbenci (zvaniki) s stalno mesečno plačo in brez ozira na službena leta in kvalifikacijo, policijski agenti uprave mesta Beograda in policijski agenti ministrstva za notranje zadeve, službojuči pri komisariatih železniške policije, kvalificirani stalni delavci uprave državne tiskarne v Beogradu, vse kategorije poduradnikov, pisarniški oficijanti in pomočniki in vsi tem enaki dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna plača	Krajevni draginski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
18	17	17	16	16	

Člen 15.

Državnim uslužbencem in upokojenecem gre, če se v vojaški službi, ista osebna draginska

* Razglašen v »Službenih Novinah« kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca št. 54, izdanih dne 10. marca 1922. — Tu navajamo samo one člene, ki se tičejo učiteljstva; v celoti je objavljen zakon v »Uradnem Listu« št. 27. z dne 21. marca 1922.

doklada kakor v civilu. Če jim gre po činu v vojski višja doklada od doklade, ki jo uživajo v civilu, jim gre osebna doklada tega čina.

Hrana v naravi ali denarna, če pripada eni ali drugi teh kategorij, dokler so v vojaški službi, se odbija od osebne draginske doklade.

Člen 17.

Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 4. 5. in 13., ki jim je pokojnina določena v kronah, dobivajo osebne doklade brez ozira na krajevni draginski razred, in sicer:

do 2999 kron pokojnine po 14.— dinarjev na dan; od 3000 kron in več pokojnine po 18.— dinarjev na dan.

b.

Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 6. in 7., ki jim je pokojnina določena v kronah, dobivajo osebne doklade, brez ozira na krajevni draginski razred, po 10.— dinarjev na dan.

c.

Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 4. 5. in 13., ki jim je pokojnina določena v dinarjih, dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna pokojnina	Krajevni draginski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
do 2999 dinarjev	13	12	11	11	11
od 3000 dinarjev	14	13	12	12	12

č.

Upokojeni in upokojenke, vseh kategorij naštetih v členih 6. in 7., ki jim je pokojnina določena v dinarjih, dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Krajevni draginski razred	Dinarjev na dan				
	I.	II.	III.	IV.	V.
11	10	9	9	9	

Člen 18.

Civilni in vojaški upokojeni in upokojenke, ki uživajo osebno pokojnino ter so bili upokojeni po zvršetku popolnih službenih let, istotako aktivni in rezervni častniki, popolni invalidi, dobivajo draginske doklade iz člena 1. kakor aktivni uslužbenci onega službenega mesta, s katerega so bili upokojeni, odnosno spoznani za popolne invalide.

Člen 19.

Osebe, ki dobivajo iz državne blagajne milostno oskrbino ali živlenske rente, in sicer na podlagi in v okviru pokojninskih zakonov, odnosno zakonskih predpisov, ki še veljajo, kakor tudi uradniki, ki uživajo miloščino po § 76. zakona o civilnih uradnikih, dobivajo iste osebne doklade kakor upokojeni.

Člen 20.

Sirote državnih uradnikov brez očeta in matere dobivajo osebno draginsko doklado po 5.— dinarjev na dan, in sicer ob pogojih, ki veljajo za upokojenke glede pravice do osebnih doklad.

Člen 24.

Državni uslužbenci in upokojeni, ki imajo pravico do osebnih draginskih doklad, imajo tudi pravico do rodbinskih doklad po 5.— dinarjev na dan, podčastniki pa po 3.— dinarje.

Rodbinska doklada jim gre: 1. za zakonito ženo; 2. za otroka, rojenega v zakonitem zakonu; 3. za pozakojenega otroka; 4. za adoptiranega otroka, če nima državni uslužbenec svojih otrok; 5. za pastorka; 6. za očeta, mater, deda in babico po očetu, če so siromašnega stanja (če plačujejo na leto manj nego 5.— dinarjev neposrednega davka), če jih edino uslužbenec vzdržuje ter živi z njimi

v skupnem gospodarstvu in če tudi uslužbenec sam nima lastne imovine ali dohodkov, od katerih se plačuje na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka, kamor pa se ne všteva plača ali pokojnina, ki jo prejema iz državne blagajne;

7. za rodnega brata ali rodno sestro, in sicer samo, če sta vojni siroti (t. j. če jima je oče kot vojaški obveznik ali političen interniranec med vojno padel, umrl ali če se izza vojne pogreša), če sta siromašnega stanja (če plačujeta na leto manj nego 5.— dinarjev neposrednega davka), če ju edino uslužbenec vzdržuje ter živi z njima v skupnem gospodarstvu in če tudi uslužbenec sam nima lastne imovine ali dohodkov, od katerih se plačuje na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka.

Rodbinske doklade pripadajo otrokom, bratom in sestram do izpolnjenega 16. leta, kolikor niso v tem zakonu navedene izjeme.

Če je v eni rodbini več članov, ki so državni uslužbenci ter vzdržujejo enega izmed teh naštetih sorodnikov, ima pravico do teh doklad samo en rodbinski član, in sicer najstarejši.

Za dokaz o siromašnem stanju zgoraj naštetih sorodnikov služi potrdilo pristojnih finančnih uradov, v Beogradu davčnega oddelka; za dokaz, da jih edino dotični uslužbenec vzdržuje, istotako za dokaz o skupnem življenju služi jamstvo treh ukaznih uradnikov, duhovnikov ali učiteljev.

Člen 25.

Draginske doklade so vezane: pri upokojenih in upokojenkah in osebah, ki uživajo miloščino, na oni kraj, kjer so pridobili pravico do pokojnine ali miloščine, odnosno na oni kraj, kjer stalno žive, če so doklade v tem okraju manjše.

Člen 26.

Izjemi od pravice do draginskih doklad vožbe, t. j. osebnih doklad, stanovanjskih doklad in rodbinskih doklad, so upokojeni in upokojenke, ki imajo bodisi od lastne imovine, bodisi od osebnega dela na mesec 1000.— ali več dinarjev dohodkov.

Oni državni upokojeni, ki se bavijo s samostojnim obratom ali s svobodno profesijo, kakor: odvetniki, odvetniški pripravniki, zdravniki, inženjerji in drugi, nimajo pravice do draginske doklade, razen če dokažejo z zdravniškim izročevalom, izdanim po državnih ali občinskih zdravnikih, da so nesposobni za delo vsled starosti in telesne nesposobnosti, ali če so preke- račili 70. leto starosti.

Člen 27.

Določilo člena 26., odstavka 1., ne velja za upokojenke in upokojenke, ki prejemajo osebno pokojnino, če so bili upokojeni po 25 službenih letih.

Člen 28.

Od pravice do rodbinskih doklad so izzeti:

1. aktivni ministri;
2. rezervni častniki v vojaški službi, ki drugače niso državni uslužbenci ali upokojeni, razen če se ne ugotovi, da je ostala rodbina brez sredstev za življenje, ker je bil njen glavar poklican v vojaško službo;
3. sirote državnih uslužbencev;
4. aktivni državni uslužbenci, ki imajo razen plače še kaj imovine ali dohodkov, od katerih plačujejo na leto preko 300.— dinarjev neposrednega davka; za dokaz služi potrdilo pristojnega davčnega oblastva;
5. aktivni državni uslužbenci, ki niso državljani naše kraljevine, za one rodbinske člane, ki ne žive na ozemlju naše kraljevine;
6. sluge državnih oblastev, ki imajo imovine, od katerih plačujejo na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka.

Člen 29.

Rodbinska doklada za otroke ne gre uslužbencem:

1. če ima žena toliko rednih dohodkov, bodisi iz premoženja ali nepremične imovine, bodisi iz osebnega dela, da znašajo ti dohodki na mesec 200.— dinarjev in več;
2. če je žena upokojenka, mož pa aktiven uslužbenec ali upokojenec;
3. če je mož upokojenec, žena pa aktivna uslužbenka;
4. če sta šla zakonca narazen, ne glede na to, ali je pravda o ločitvi zakona uvedena ali ne.

Člen 30.

Rodbinska doklada za otroke ne gre uslužbencem:

1. za otroka, ki stoji v javno ali privatno službo; z dohodki v denarju ali v naravi, če znašajo ti njegovi dohodki na mesec 200.— dinarjev ali več;
2. za otroka, ki se oskrbuje v javnem civilnem, vojaškem, dobrodelnem ali vzgojnem zavodu na brezplačnem mestu, če znaša ali presega vrednost tega vzdrževanja na mesec 200 dinarjev;
3. za otroka, ki ima šolsko ali naučno štipendijo, užitek iz kakršnegakoli fonda, podpore ali ustanovo na mesec 200.— dinarjev ali več;
4. za otroka, ki vstopi v trgovino, v obrt ali podjetje za učenca ali vajenca, pa ga vzdržuje delodajalec brez nagrade;
5. za otroka, ki se omoži ali oženi;
6. za otroka, ki ima lastno premoženje ali nepremično imovino, katere dohodki znašajo na mesec 200.— dinarjev ali več.

Člen 31.

Rodbinska doklada za očeta, mater, deda, babico po očetu kakor tudi za brate in sestre (vojne sirote) ne pripada:

1. upokojenkam, ki dobivajo vdovsko pokojnino;
2. ženam državnim uslužbenkam in upokojenkam, če jim je mož živ ter živi z njimi v zakonitem zakonu.

Člen 32.

Izjemoma se priznava pravica do rodbinske doklade za otroke tudi po izpolnjenem 16. letu:

1. za hčer, če gospodinjji očetu, ki je vdovec;
2. če je otrok duševno ali telesno trajno nesposoben za kakršnokoli delo ali pridobivanje;
3. če otrok redno nadaljuje šolanje v državi ali v inozemstvu, in sicer za čas šolanja, toda najdalje do izpolnjenega 24. življenjskega leta; če pa otrok zaradi službovanja v vojski ni mogel do 24. leta dovršiti šolanja, se mu priznava pravica do rodbinske doklade, dokler ne dovrši rednega šolanja, toda najdalje do 26. življenjskega leta.

Tudi za primere pod točkami 1. do 3. veljajo omejitve po členu 30., točka 1. do 6.

Nesposobnost za delo ali za pridobivanje se dokazuje z izpričevalom državnega zdravnika ali pa občinskega zdravnika v krajih, kjer državnega zdravnika ni; obiskovanje šole se dokazuje z izpričevalom šolskega oblastva.

Člen 33.

Za otroke, ki uživajo pokojnino po predpisih Srbije in Črne gore, velja tole:

Če uživajo pokojnino otroci brez očeta in matere, gre pravica do prejetanja osebne pokojninske draginske doklade najstarejšemu, ki preleva za ostale uživalce iste pokojnine še po 5 dinarjev na dan kot rodbinsko doklado. Če pa imajo otroci, ki uživajo pokojnino po očetu ali materi, enega roditelja še živega, ki je državni uslužbenec, nimajo pravice do pokojninske osebne doklade, nego njih roditelj ima pravico do rodbinske doklade zanje, in sicer ob pogojih, ki so razloženi v členih 29. in 31. Če je več otrok nego eden, se razdeli znesek te pokojnine na enake dele in po velikosti vsakega dela se ocenijo, ali izpolnjuje otrok glede imovinskega stanja pogoje, ki se po tem zakonu zahtevajo za pridobitev pravice do rodbinske doklade.

originalom, ki jih predstavlja. Ker se je tudi tiskarna potrudila in preskrbela brezhibne odtise, zato se delo že samo dovolj priporoča. Zadosti zanikarna bi bila tista narodna šola, ki bi si ne nabavila vsaj po en izvod tega krasnega dela. Tovariši in tovarišice pa naj si ne pozabijo v prihodnjih mesecih odtrgati vsote, ki jo bodo naložili na najboljše obresti, ako si omisslijo to najnovejšo Sičevo zbirko, koje vrednost bo rasla od leta do leta.

† Marija Preskar.*

Dne 4. decembra 1921 je na domačem Miklavževem večeru pri svoji sestri v Ptujju nagle smrti umrla tovarišica Marija Preskerjeva, učiteljica v Ormožu. V soboto, dne 3. decembra l. l. po šoli se je odpeljala zdrava v Ptuj, da tam obdari svoje nečake in nečakinje; drugi dan v

* To poročilo smo dobili sicer malo pozno, a vendar ga priobčujemo. Uredn. nedeljo, 4. decembra je še celi dan delala in pripravljala darila in še pisala prijateljicam in prijateljem na vse strani miklavške pozdrave, katere so naslovljeni sprejeli, ko je počivala sama že na mrtva-

škem odru. Ta dan je še večerjala, se veselila in šalila z otroci; po večerji je nameravala pomagati otroke spraviti spat, in ko je hotela vzgati svečo za drugo sobo, se nenadoma zvrne na tla, dvakrat globoko zasope in izdihne za večno. Drugi dan, v pondeljek, ko bi morala priti v šolo, smo v Ormožu šele zvedeli njeno smrt. Najprej je bilo določeno, da bo v terek pokopana v Ptujju. Ali njene ormoške prijateljice so dosegle, da je bil njen pogreb v sredo v Ormožu.

V terek, 6. decembra se je vršil ob 4. uri popoldne spreved v Ptujju, katerega so se udeležili tudi nekateri Ormožani in mnogo odličnega ptujskega občinstva, — do meje ptujskega mesta, kjer so pokojnico prevzeli na sani Ormožani in jo pripeljali zvečer v Ormož. Tukaj je bila v krsti položena na mrtvaški oder v vestibulno mestno šole, ki je bil v ta namen lično draperiran in okrašen s cvetjem in zelenjem; na častni straži so stali Sokoli. Drugi dan ob 10. uri predpoldne je bila prepeljana na sanelj v cerkev, po maši pa se je vršil veličasten pogreb na pokopališče. Bilo je zelo mrzlo in dosti snega. Ne dolgo pred smrtjo si je želela daljšo

partijo na sanelj; želja si ji je sicer uresničila, ali drugače, kakor si jo je reva mislila.

Pogreba se je udeležil vodja okrajnega glavarstva dr. Pirkmajer, okrajni šolski nadzornik Pavel Flere in več drugih odličnih zalovalcev iz Ptujja, potem mnogo tovarišev in drugega občinstva iz okraja. Šolarji so nesli ob straneh krste številne vence in cvetlične šopke, ki so še dolgo venčali grobno gomilo ljubljene učiteljice. Ormoški čitalnični moški pevski zbor, pomnožen s pevci tovariši, je pod vodstvom sodnega svetnika g. Zemljiča zapel v šoli in na pokopališču ganljivi žalostinki. Tovariš Rajšp je imel ob odprtem grobu v srce segajoč poslovilni govor; vse se je solzilo. In kako tudi ne! Tovarišica Marija Preskerjeva je prišla kot mali otrok v Ormož s svojim že umrlim očetom, višjim sodnim svetnikom dr. Preskerjem. Micica, tako so jo klicali domači, je začela hoditi tukaj v slovensko šolo in je prišla v I. razred k tovarišu Rajšpu. Deklica je bila nadarjena in marljiva. Po ljudski šoli je stopila v žensko učiteljsko v Mariboru in naredila zrelostni izpit leta 1910. usposobljenostni pa leta 1913. Njeno prvo mesto je bilo pri

Sv. Marjeti na Pesnici, kjer je služila eno leto; leta 1911. pa je prišla v Ormož. Bila je prej naša pridna učenka, postala je potem naša zvesta tovarišica. 27. februarja t. l. bi bila izpolnila 30 let.

Radi njenega živahnega in veselega temperamenta je bila v Ormožu zelo priljubljena. Imela je neprisljen, prikupljiv nastop. V šoli je bila vestna učiteljica, kar se šolske oblasti s pohvalnimi dekreti priznane. V občevanju s svojimi stanovskimi tovariši in tovarišicami je bila ljubljiva in postrežljiva. Pred leti je bila tudi naša društvena odbornica. Udeležila se je izven šole narodno-prosvetnega dela; bila je tajnica ženske Ciril-Methodove podružnice, čitalnična odbornica, knjižničarka čitalnične ljudske knjižnice, bila je požrtvovalna igralka na domačem gledališčnem odru. S petjem in igranjem na klavirju nam je marsikatero veselo urico priredila.

Kljub njenemu dobremu zunanemu izgledanju, je bolehalo že več let na pljučah, vsled tega je njeno srce slabelo. posledica je bila kap.

Vsi, ki smo jo poznali, ji ohranimo blag spomin.